

Hyvinvointialueen sisäinen tarkastus

8.heinäkuuta 2021

SISÄISEN TARKASTUKSEN JÄRJESTÄMISPERIAATTEET

Hyvinvointialueen aluehallituksen tulee huolehtia hyvinvointialueen sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä **riippumattoman sisäisen tarkastuksen** järjestämisestä.

Sisäinen tarkastus on aluehallituksen ja ylimmän johdon tukitoiminto, joka riippumattomasti, yhteistyössä johdon kanssa, tuottaa arvioita, tietoa ja näkemystä organisaation sisäisen valvonnan, riskienhallinnan, johtamis- ja hallintojärjestelmän nykytilasta ja kehittämiskohteista.

Sisäisen tarkastuksen järjestäminen yhdenmukaisin periaattein on tärkeää laadukkaan ja tuloksellisen tarkastustoiminnan varmistamiseksi hyvinvointialueella.

Sisäisen tarkastuksen asema, toimivalta, tiedonsaantioikeudet, raportointimenettelyt hyvinvointialueen konsernissa määrätään hyvinvointialueen hallintosäännössä.

Hyvinvointialueen aluehallituksen hyväksymässä sisäisen tarkastuksen toimintaohjeessa määritellään tarkemmin tehtävät ja toimintatavat.

Aluehallituksen tulee järjestää hyvinvointialueen riippumaton sisäinen tarkastus, 51§.

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on varmentaa hyvinvointialueen sisäisen valvonnan toimivuus.

Sisäinen tarkastus arvioi ja varmentaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan riittävyttä, ja tukee toiminnallaan organisaation tavoitteiden saavuttamista.

1. Sisäisen tarkastuksen tehtävät, riippumaton asema, toimintavaltuudet, tiedonsaantioikeudet hyvinvointialueella määrätään hyvinvointialueen hallintosäännössä.

Merkittävä lakisäätöinen tehtävä on hyvä määritellä hallintoa ohjaavassa hallintosäännössä. Näin luodaan edellytykset laadukkaalle ja yhdenmukaiselle toiminnalle.

2. Sisäinen tarkastus organisoidaan Sisäisen tarkastuksen kansainvälisten ammattistandardien mukaisesti (IIA).

Laadukas ja tuloksellinen sisäinen tarkastus edellyttää yhdenmukaista ja ammatillista järjestämistapaa. Sisäisen tarkastuksen työn sisältö, käytännön toiminta- ja menettelytavat sekä laadunvalvonnan ovat ammattistandardien ja alan parhaiden käytäntöjen mukaiset.

Edellä mainitut kohdat esitetään sisäisen tarkastuksen toimintaohjeessa, jonka hyväksyy hyvinvointialueen hallitus.

3. Sisäisen tarkastuksen tehtävät

Sisäinen tarkastus on riippumattonta ja objektiivista arviointi-, tarkastus sekä konsultointitoimintaa, jonka tehtävänä on arvioida ja tarkastaa riskilähtöisesti sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja johtamis- ja hallintojärjestelmän toimivuutta ja tarkoituksemukaisuutta.

Sisäinen tarkastus tukee organisaatiota sen tavoitteiden saavuttamisessa tarjoamalla järjestelmällisen lähestymistavan organisaation riskienhallinta-, valvonta- sekä johtamis- ja hallintoprosessien tehokkuuden arviointiin ja kehittämiseen

Tehtäväalueita ovat mm.

- organisaation tavoitteiden saavuttaminen
- toiminnallisen ja taloudellisen tiedon luotettavuus ja eheys
- toimintojen ja hankkeiden tuloksellisuus, tehokkuus
- omaisuuden turvaaminen
- lakien, määräysten, ohjeiden, toimintaperiaatteiden, sopimusten noudattaminen.

4. Riippumaton sisäinen tarkastus toimii aluehallituksen tai sen alaisen jaoston/toimikunnan ja hyvinvointialueen johtajan alaisuudessa. Sisäinen tarkastus on riippumaton operatiivisesta, toimeenpanevasta johdosta.

Riippumattomuus tarkoittaa, että sisäinen tarkastus viestii suoraan hallitukselle ja on sen kanssa suorassa yhteydenpidossa. Sisäisen tarkastuksen oikea asemointi turvaa sisäisen tarkastuksen edellytykset tehdä työtä ja tuottaa hallitukselle riippumattomasti tietoa hyvinvointialueen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuudesta ja hyvän hallintotavan toteutumisesta koko konsernissa. Sisäinen tarkastus ei voi tehdä samanaikaisesti tehtäviä, jotka asettavat sen riippumattomuuden kyseenalaiseksi.

Hallituksen tai sen jaoston/toimikunnan tehtävänä olisi päättää

sisäisen tarkastuksen resursseista ja työohjelmasta.

Yhtenäisen ja laadukkaan sisäisen tarkastuksen edellytys on, että hyvinvointialueen hallituksen alaisuudessa toimiva sisäinen tarkastus koordinoi koko alueen sisäistä tarkastusta, ml. liikelaitoksiin kohdistuvaa tarkastusta.

Omistajaohjauksen ja sopimushallinnan keinoin tulisi turvata sisäisen tarkastuksen tarkastusoikeus hyvinvointialueen ulkopuolisiin palveluntuottajiin –yhteisöihin.

5. Hyvinvointialueen hallituksen alaisuudessa toimii tarkastustoimikunta/jaosto = Sisäisen valvonnan, sisäisen tarkastuksen ja riskienhallinnan jaosto.

Laki Hyvinvointialueesta (Hyvinvointialuelaki) mukaan aluevaltuusto voi asettaa jaostoja aluehallitukseen ja aluehallitus voi asettaa toimikuntia hoitaakseen määrättyjä tehtäviä. Tarkastustoimikunnan tai jaoston perustaminen on tarpeellista hallituksen työn tehostamiseksi. Jaoston/toimikunnan jäsenet voivat keskittyä ko. aihealueeseen ja siihen kuuluvaan valmisteluun. Jotta vältetään nimen sekoittuvan tarkastuslautakuntaan, voi se selkeyden vuoksi olla Sisäisen tarkastuksen/valvonnan jaosto tai toimikunta (ks. Kuntaliiton malli). Jaoston tai toimikunnan tehtävinä olisivat sisäisen tarkastuksen, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan, ja konsernivalvontaan liittyvä ohjaus ja valvonta:

- sisäisen tarkastuksen työohjelman ja resurssien hyväksyminen, raportoinnin käsittely
- hyvän johtamis- ja hallintotavan, konserniohjauksen, valvonnan, riskienhallinnan ja sisäisen tarkastuksen tarkoituksenmukaisuuden ja tuloksellisuuden valvonta, toimintakertomuksessa esitettävät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tietojen käsittely
- sisäisen tarkastuksen toiminnan ohjaus ja valvonta, laadunvarmistuksen järjestäminen ja valvonta
- toimikunta koostuisi hallituksen jäsenistöstä, asiantuntijoilla puhe- ja läsnäolo-oikeus.

6. Sisäisen tarkastuksen tiedonsaantioikeudet toteutaan hallintosäännössä.

Hyvinvointialue voi olla organisaationa hyvin moniulotteinen konserni ja sen tehtäviä toteutetaan monin eri tavoin. Kokonaiskuvan saaminen hyvinvointialuekonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilasta edellyttää sisäisen tarkastuksen tiedonsaantioikeuksia työtehtävien toteuttamista varten koko konsernista. Ne tulisi huomioida hyvinvointialueen hallintosäännön lisäksi omistajaohjaukskeinoin konserniohjeissa, sopimuksissa tai vastaavissa toimintaa ohjaavissa järjestelyissä.

Sisäisen tarkastuksen tiedonsaantioikeudet tulisi olla verrattavissa tilintarkastajan tiedonsaantioikeuksiin.

7. Sisäisen tarkastuksen osaaminen ja riittävä resurssointi on huomioitava suhteessa hyvinvointialueen tai perustettavan sote-yhtymän (HUS) toiminnan laajuuteen.

Hyvinvointialuekonserni kokonaisuutena asettaa tulokselliselle johtamiselle haasteita. Sisäinen tarkastus toimii tehtävässä hyvinvointialueen hallituksen ja ylimmän johdon tukena, mikä korostaa luottamuksellista ja välitöntä yhteyttä toimeksiantajan kanssa. Tehtävien luonne edellyttää osaamista, jossa tulee arvioida ja muodostaa riskilähtöisesti kokonaisnäkemys hyvinvointialueen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilasta kommunikoiden ylimmän johdon, tarkastuskohteen ja muiden sidosryhmien kanssa.

Ammattistandardien edellyttämä riippumaton sisäinen tarkastus on hyvä lähtökohtaisesti toteuttaa hyvinvointialueen omana, virkasuhteisena työnä.

Sisäinen tarkastus voi, ja sen tulee tarvittaessa ostaa erityisosaamista ja lisäresursseja. Ostopalvelutyön valvonta tulee olla hyvinvointialueen sisäisen tarkastuksen vastuuhenkilöllä (sisäisen tarkastuksen johtajalla).

8. Sisäisen tarkastuksen säännöllinen laadun arvioinnin toteuttaminen

Sisäisen tarkastuksen jatkuva kehittäminen edellyttää toiminnan säännöllistä laadunvarmistusta, jossa toimintaa verrataan kansainvälisiin standardeihin, käytäntöihin ja periaatteisiin. Tämän toteuttamisesta huolehtii hyvinvointialueen hallituksen tarkastustoimikunta/jaosto.

Hyvinvointialueen sisäisen tarkastuksen periaatteet

Sisäiset tarkastajat ry – IIA Finland

Toiminnanjohtaja

Kaarina Sinersalo

kaarina.sinersalo(at)theiia.fi

Tel. +358(0)50 325 7255

Toimisto

Energiakuja 3, 00180 Helsinki

sisaiset.tarkastajat(at)theiia.fi